

Insatser mot familjevåld i Centralamerika

De senaste årtiondena har många av länderna i Centralamerika plågats av inbördeskrig. Idag råder visserligen fred, men våldet sätter fortfarande sin prägel på samhället. Inte minst drabbade är kvinnorna, som löper stor risk att utsättas för våld i hemmet.

Många kvinnor utsätts för våld. Studier visar att mellan trettio och sextio procent av kvinnorna i regionen någon gång utsatts för våld, i de allra flesta fall av sin nuvarande eller före detta partner. Fysisk och psykisk misshandel, ofta med inslag av sexuellt våld, är en del av många kvinnors livsvillkor. Våldet finns i alla samhällsklasser, i alla religiösa och etniska grupper. Men mest utsatta är fattiga kvinnor och kvinnor från ursprungsbefolkningen, som många gånger även står helt utanför hälso- och sjukvårdssystemen.

Dessa kvinnor är den främsta målgruppen för det Sida-stödda projektet mot våld inom familjen. Projektet inleddes 1994 och täcker samtliga länder i Centralamerika; Belize, Costa Rica, Guatemala, El Salvador, Honduras, Nicaragua och Panama. Syftet med projektet är att förbättra kvinnors hälsa och att bidra till hälsosamma relationer mellan män och kvinnor. När jämställdheten mellan könen ökar får kvinnorna bättre självförtroende, vilket i förlängningen även påverkar barnens utvecklingsmöjligheter.

Sidas projekt mot våld inom familjen riktar sig i första hand till fattiga kvinnor och kvinnor från ursprungsbefolkningen. Foto: L de Toledo, Röda Korset.

Sidas samarbetspartner är PAHO (Pan American Health Organization), Världshälsorganisationens regionala avdelning i Latinamerika. Organisationen arbetar i sin tur i nära dialog med hälsoministerierna, vilket är en förutsättning för att projektet ska få tillräcklig förankring i samhället.

Nätverk i kampen mot våldet. En bärande tanke i projektet är skapandet av lokalt förankrade nätverk. De organisationer och individer som på olika sätt kommer i kontakt med misshandlade kvinnor samlas i nätverk som erbjuder kvinnorna och deras familjer vård och stöd. Ett sådant nätverk kan till exempel bestå av borgmästaren, hälso- och sjukvårdspersonal, polis, kyrkan, skolan och lokalradion. Alla som ingår i nätverket får regelbunden utbildning i vilka faktorer i samhället som bidrar till kvinnomisshandel och vilken typ av stöd som kvinnorna behöver.

I vissa länder har idén med nätverk även spridit sig till regional och nationell nivå. Där samarbetar de lokala nätverken med myndigheter och representanter från regeringen på ett mer övergripande plan. Till exempel ansvarar de för att FN:s konventioner om mänskliga rättigheter och kvinnors rättigheter efterlevs. De flesta länder har nu även lagstiftat mot våld inom familjen.

Man försöker även på olika sätt att få till stånd en offentlig diskussion och lyfta fram frågan i ljuset. Liksom på många andra håll har man i Centralamerika länge lagt skulden för kvinnomisshandel på offren. För att komma till rätta med detta missförstånd har myndigheterna i flera länder genomfört kampanjer i massmedia med syftet att upplysa allmänheten om att våld mot kvinnor är förbjudet och att deras rättigheter måste respekteras.

På det lokala planet är personalen inom hälso- och sjukvården en nyckelgrupp. Det är först och främst till hälsocentralerna som misshandlade kvinnor söker sig. Men på grund av det tabu som omgärdar familjesfären är det många gånger svårt för kvinnorna att berätta vad de har blivit utsatta för. Därför utbildas personalen i att vara uppmärksam på signaler som kan tyda på misshandel och hur kvinnorna kan få hjälp att sätta ord på vad de har varit med om.

Stöd ges till både kvinnor och män. Hälsocentralerna fungerar som en knutpunkt för kvinnorna. Här får de möjlighet att träffa andra i liknande situation och med personalens stöd har många självhjälpssgrupper för misshandlade kvinnor bildats. Dessa grupper kan ge kvinnorna kraft att ta itu med sin livssituation.

På senare tid har även förövarna börjat uppmärksammas och ett flertal nätverk för män, där deltagarna bland annat diskuterar maskulinitet och våld, har bildats.

Hittills är drygt trettio kommuner i de sju länderna i regionen involverade i projektet. Förhoppningen är att erfarenheterna som dessa pionjärer har gjort ska sprida sig till andra kommuner och att den generella kunskapsnivån i Centralamerika ska höjas.

STYRELSEN FÖR INTERNATIONELLT
UTVECKLINGSSAMARBETE

105 25 Stockholm
Besök: Sveavägen 20
Telefon: 08-698 50 00
Telefax: 08-698 56 15
www.sida.se, info@sida.se